

İnsanın daxili aləmini, onun estetik zövqünü formalaşdıran, mənəvi zövq verən sənət əsrlərdir ki, inkişaf yolu keçərək təkmilləşmiş, sivil səviyyəyə yüksəlmişdir. Sənət meyarları baxımından dolğunluğunu, bədiiiliyini təsdiqləyən sənətin istənilən növü yaradıcı insanların təxəyyülünün məhsulu olmaqla yanaşı, həyatın gerçəkliyinin müxtəlif formada təzahürü tək meydana çıxır. Bütün varlıqlar yaşam tərzindən asılı olmayaraq kiçik yaşlarından ən azı sənətin hansısa növünü müşahidə edir, onun təmiz hafizəsində yaşına, qavrayışına uyğun olaraq fikirlər formalaşır. Hər birimiz bu yolu keçmişik, kiçik yaşında hafizəmizdə salınan izlər tələbat baxımından sonralar daha gözəl, rəngarəng, estetik tələbatımıza uyğun olan sənət nümunələrini tələb edib. Hər nəslin - gənc, orta və yaşlı nəslin nümayəndəsi olan Azərbaycan sənətsevərlərinin yaddaşında klassik sənətin gözəl, əsrarəngiz nümunələri izini salmışdır. Ən nadir inciləri əxz etmək istəyi yaranmışdı sənətsevərlərdə. Etiraf edək ki, Azərbaycanda sənət mükəmməlliyi ilə hər zaman diqqətdə olub və bu gün də dünya ictimaiyyəti bu irsimizə vəlehedici şəkildə tamaşa edir. Tarix boyu formalaşan milli sənətimiz müasir dövrümüzdə də fərdi xəttlə inkişaf dövrünü yaşayır. Bu gün dünya ölkələrinə Azərbaycan mədəniyyət günlərinin təşkili, beynəlxalq festivallarda, müsabiqələrdə Azərbaycanın uğurları, öncül yerlərdən birinə sahib çıxması və s. nailiyyətlərimiz bizi müşayiət edən qalibiyyətimizdir.

Azərbaycanın milli mədəniyyət və incəsənətindən söz açıqda nə qədər sayda sadalanılası məqamlar göz önündən keçir. Azərbaycanın böyük sənət beşiyi olduğunu təsdiqləyir və qəbul edilir. Bu gün mükəmməl əsərlərimizə və onların yaradıcılarına dövlətimiz tərəfindən böyük diqqət və qayğı vardır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Yusif Səmədoğlunun 90 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncamı bunun aydın təzahürüdür.

2025-ci ilin dekabr ayında Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, Xalq yazıçısı, tanınmış ictimai xadim Yusif Səmədoğlunun (Yusif Səməd oğlu Vəkilovun) 90 illiyi tamam olur.

Sərəncama əsasən, milli bədii fikir xəzinəsinin zənginləşməsi işinə layiqli töhfələr vermiş Xalq yazıçısı Yusif Səmədoğlunun 90 illik yubileyinin qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının

Azərbaycan nəsrinin yetirdiyi Yusif Səmədoğlu

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Yusif Səmədoğlunun 90 illiyi qeyd ediləcək

Mədəniyyət Nazirliyi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, onun 90 illik yubileyinə dair tədbirlər planını hazırlayib həyata keçirəcəkdir.

Yusif Səmədoğlu XX əsr Azərbaycan nəsrinin yetirdiyi nadir istedadla malik böyük simalardandır. Yüksək bədiiilik nümunəsi olan dərin ictimai-mənəvi məzmunlu əsərləri, o cümlədən hekayələri, romanları və film ssenariləri ilə ədəbi prosesdə iz qoymuş yazıçının ötən əsrin 60-70-ci illərində milli nəsrin keyfiyyətə yeni mərhələyə keçməsinə xüsusi xidmətləri vardır. Parlaq mədəniyyət hadisəsinə çevrilən, dünya və insan haqqında məşhur "Qətl günü" romanı ədibə Azərbaycanın hüduqlarından uzaqlarda da şöhrət qazandırmışdır. Yusif Səmədoğlu rəhbəri olduğu mühüm ədəbi-bədii məcmuələrdən milli düşüncə və ideyanın daha geniş yayılması üçün tribuna kimi istifadə etmiş, ölkədə azadlıq hərəkatının və müstəqillik uğrunda mübarizənin ön sıralarında dayanmış, xalqın taleyüklü məsələlərinə münasibətdə həmişə vətəndaş-ziyalı mövqeyi ilə seçilmişdir.

Onun tərcümeyi-halına nəzər salarkən görürük ki, Yusif Səmədoğlu 1935-ci il dekabrın 25-də Bakı şəhərində, məşhur Azərbaycan şairi Səməd Vurğunun ailəsində

anadan olmuşdur. Əslən Qazax rayonunun Yuxarı Salahlı kəndinin Vəkilovlar soyundandır. Moskvada Yazıçılar İttifaqı nəzdində olan M.Qorki adına Ədəbiyyat İnstitutuna daxil olmuşdur (1953). Həmin İnstitutun IV kursundan ADU-nun Filologiya fakültəsinin beşinci kursuna dəyişilmişdir (1957-1958). 1958-ci ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü olmuşdur.

"Azərbaycan" jurnalı redaksiyasında ədəbi işçi, nəsr şöbəsinin müdiri (1960-1965), C. Cəbbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında kinostudiyanın ssenari redaksiya heyətinin üzvü (1965-1969)[1], baş redaktoru, "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının direktor müavini (1969-1976), "Ulduz jurnalının baş redaktoru (1976-1987), "Azərbaycan" jurnalının baş redaktoru (1987-ci ildən) vəzifələrində işləmişdir. Azərbaycan Yazıçılar Birliyi katibliyi heyətinə (nəsr üzrə katib) seçilmişdir (1991).

"220 sayılı otaq" (1960), "Qalaktika" (1973), "Qətl günü" (1987) kitablarının müəllifi olmuşdur. Yazıçı 1959-cu ildə "Yaddan çıxmış sözlər" novellasında, "Xəzri" hekayəsində cəsarətlə Vətənimiz üçün faciə olan mühüm tarixi hadisəni qələmə alaraq, "Türk-mənçay - 1828-ci il" müqaviləsini yada salmış, oxucularını bu hadisəni unutmamağa, bu barədə düşünməyə çağırmış, torpaqlarımızın iki yerə parçalanması dərdi-acısı ilə Təbriz harayı qaldırmışdır.

80-ci illərin axırları, 90-cı illərin əvvəllərində Y.Səmədoğlu xalq hərəkatının öncülçülərindən birinə çevrilmişdi. 1990-cı ildə müstəqil Azərbaycanın ilk parlament üzvü olmuş, parlamentin Xarici Əlaqələr Komissiyasının rəhbəri kimi Azərbaycanın haqq sözünün dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında böyük işlər görmüşdür. Ulu öndərimiz Heydər Əliyev Y.Səmədoğlunun 60 illik yubiley mərasimində çıxış edərək onun Azərbaycan dövləti və mədəniyyəti qarşısında olan xidmətlərini yüksək qiymətləndirmişdir: "Yusif cəmiyyəti-

mizə tək cə yazıçı kimi, mədəniyyət xadimi kimi yox, eyni zamanda görkəmli ictimai-siyasi xadim kimi daxil olubdur. Azərbaycanın həyatı üçün və xüsusən son illərdə Azərbaycanda milli azadlıq hərəkatının inkişafı üçün, xalqımızda milli dirçəliş, milli oyanış hisslərinin yaranması və inkişafı üçün, Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda mübarizə üçün onun fəaliyyəti çox əhəmiyyətli, çox gərəklili olmuşdur". Milli vətənpərvərlik ruhunda olan yazıçı 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə, saat 23:30-da keçmiş Sovet İttifaqının qoşun hissələri tərəfindən Bakıda törədilən qırğınlarla bağlı Azadlıq radiosu vasitəsilə dünya ictimaiyyətinə çatdırmışdır.

Onu da qeyd edək ki, o, Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin deputatı (1990) olmuşdur. 1998-ci il avqustun 16-da vəfat etmişdir.

Xalq yazıçısı Yusif Səmədoğlu XX əsr Azərbaycan ziyalılığının ən ali keyfiyyətlərini öz şəxsiyyətində daşıyan, mənsub olduğu nəslə təmsil edən bir insan olmuşdur. O, həyatı boyu, həm ədəbi, həm də ictimai-siyasi fəaliyyətində azərbaycançılıq mövqeyində durmuş, azadlıq, demokratiya, müstəqillik duyğusu ilə yaşamışdır. Y.Səmədoğlu XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində özünəməxsus yer tutaraq, həyata, gerçəkliyə fərqli münasibəti, dünyagörüşü ilə seçilmişdir. Millilik, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması, milli mədəniyyətin, milli əxlaqın gənc nəsllə çatdırılması baxımından onun əsərlərinin dəyəri böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın Yusif Səmədoğlu haqqında dediyi kimi, "Vaxtsız ölüm onu bizdən ayırsa da, bir həqiqət əbədi yaşayır ki, öz sözünü, möhürünü zamana vura bilən hər kəs yaşayır və öz xalqına həmişə başucalığı gətirir".

Zümrüd BAYRAMOVA